

Tractatvs De Sacramentis Et Censvris

Hurtado, Gaspar

Moretus, 1633

Dispvatio IX. De vnitate Matrimonij.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94788](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94788)

DISPUTATIO IX.

De unitate Matrimonij.

DIFFICULTAS I.

Utrum pluralitas coniugum simul, sit illicita & nulla.

CONVENIUNT Primò Doctores Catholici contra hæreticos, matrimonium esse necessarium vnius cum vna, seu, vnum non posse, priori vxore viuentē, aliam ducere, neque econtrā, vt definitur in cap. *Gaudemus*. 8. de Diuortijs, & deducitur ex illo Genes. 2. *Et erunt duo in carne vna*; vbi supponitur, coniuges non posse esse plures quàm duos: ex quo Christus Dominus Matth. 19. probat, esse adulterum eum, qui dimissa vxore ducit aliam; & tamen non esset adulter, si viuentē priori, etiam posterior fieret vxor illius. Ex quo constat, vnum non posse, non solum licitè, sed neque validè, viuentē priori, aliam ducere; quia si validè illam duxisset, non esset adulter ad eam accedendo, vt pote ad propriam.

Conueniunt Secundò Doctores, hanc polygamiā seu pluralitatem coniugum simul (id est, vnum coniugem simul habere plures coniuges) esse illicitam & irritam Iure diuino Christi Matth. 19.

Est tamen difficultas, An etiam sit illicita & invalida Iure naturali.

Conueniunt Doctores, pluralitatem maritorum simul cum vna vxore, esse etiam Iure naturali illicitam, & nullam; quia hæc pluralitas est contra finem primum contractus matrimonij, nempe contra prolis generationem; quia, vt experientia constat, pluralitas virorum generationi nocet: & etiam est contra bonam educationem prolis; quia nullus virorum, quibus eadem vxor esset communis, sufficienter prospiceret educationi filiorum, quia nullus proprium filium agnosceret.

Est ergo difficultas, An pluralitas vxorum simul, etiam sit Iure naturali illicita & irrita.

Abulensis. Abulensis 1. Reg. 8. quæst. 25. Durandus in 4. dist. 33. quæst. 1. Palacios disp. 1. Caietanus c. 16. in Genesim, & Vera-cruz 2. par. Speculi, art. 15. partem negatiuam tenentur, quam tradidisse videtur Augustinus 16. de Civitate Dei, cap. 38. dum ait, pluralitatem vxorum nulla lege fuisse prohibitam. Et ratione probatur, quia si esset contra Ius naturale, maxime, quia ducere secundam est contra Ius primæ; ergo saltem secunda cedente iuri suo, siue quando fit contractus, siue postea, posset vir Iure naturali validè & licitè aliam ducere.

Sancius. Sancius verò lib. 7. d. 80. Couarruias 4. Decretalium 2. par. cap. 7. §. 3. Bellarminus lib. 1. de Matrimonio cap. 11. & Henriquez lib. 12. cap. 6. partem affirmatiuam merito tradunt, quæ definita videtur in cap. *Gaudemus*. 8. de Diuort. dum dicitur, *nulli vniquam licuisse habere plures vxores simul, nisi cui fuit ex diuina reuelatione concessum*. in quibus verbis supponitur, id fuisse Iure naturali illicitum, & non solo Iure positio; quia ante istud

fuisse licitum. Quod si Iure naturali est illicitum, eodem Iure contractus cum posterioribus erit irritus; quia si esset validus, licitum esset post semel factum contractum, quamuis illicitè factum, omnes simul habere; quia contractu valido, quamuis illicito, acquisitum esset dominium in illis. Quod etiam confirmatur ex eo, quod in dicto cap. subditur, nempe Patriarchas excusari ab adulterio, ob diuinam concessionem: at si absque diuina concessione possent validè, quamuis illicitè, aliam ducere, etiam possent absque adulterio eam cognoscere, quia esset propria.

Et ratione probatur; quia matrimonium per se & ex sua natura ordinatur non tantum ad prolis generationem & educationem vt ad finem primum, sed etiam ad pacificam societatem & gubernationem, & ad communicationem operum quæ ad vitam sunt necessaria tamquam ad finem secundarium; quia, vt Aristoteles ait 8. Ethic. cap. 12. vir & vxor coniunguntur non solum ad procreandum vt cetera animalia, sed etiam ad cohabitandum pacificè, & ad pacificè simul regendam familiam, officia domestica partiendo; quia alia munia viro, alia vxori conueniunt: sed pluralitas vxorum, quamuis aliquando per accidens non sit contra pacificam cohabitationem, & pacificam gubernationem domus, ex se tamè est contra illam; quia quilibet vxor quoad id quod ad vxorem attinet, potest prætereundum domum regere & gubernare, quod diuisio & rixæ inducerentur. Quod autem quilibet id possit prætereundum, constat; quia vxor quamuis sit subdita viro, sed non nisi vt socia & collateralis, ac proinde etiam est domina in domo, habens in ea auctoritatem & principatum, qui in ipsa vxore necessariò oritur ex matrimonio, & nequit a viro prohibito auferri, & cui ipsa non potest cedere, vt pote qui necessariò oritur ex natura ipsius contractus, sicut nequit cedere iuri radicali, seu dominio in corpore mariti. Ergo pluralitas vxorum simul est contra naturam contractus matrimonij, vt pote suā naturā ordinari ad dictos fines, quamuis secundariò; ac proinde contractus matrimonij ita necessariò est vnus cum vna, vt factus cum pluribus non solum sit illicitus, sed etiam nullus. Et etiam ob hanc rationem desumptam ex dictis finibus secundarijs, pluralitas maritorum simul cum vna non solum est illicita, sed etiam nulla; quia est magis contra pacificam cohabitationem & gubernationem domus, quàm pluralitas vxorum cum vno marito, ob superioritatem maritorum, non recognoscentium superiore in domo.

Augustinus ergo pro aduersarijs adductus, tantum loquitur ex suppositione diuinæ concessionis; quia hac supposita, pluralitas vxorum non est contra Ius aliquod, adhuc naturale, sicut non est contra Ius naturale, accipere ex diuina concessione bona alijs alterius. Et ad rationem respondemus, accipere secundam, esse contra Ius naturale, quia est contra Ius radicale seu remotum primæ, cui nequit ipsa cedere, neque quando fit contractus,

si velit contractum fieri; quia non potest non oriri ex matrimonio, utpote primarius & immediatus effectus, sicut dominium in corpore mariti, neque potest postea illi cedere, sicut neque dicto domino.

DIFFICULTAS II.

*Utrum pluralitas coniugum simul, ali-
quando fuerit valida & licita.*

Conueniunt Doctores, polygamiam, seu pluralitatem vxorum simul, fuisse validam & licitam antiquis Patriarchis ex diuina concessione, ut supponitur Deuter. 21. dum dicitur: *Si habuerit homo uxores duas, &c.* & id dicitur in cap. *Gaudemus*. Quod autem posteriores vxores aliquando in Scriptura vocentur concubinae, non obest; quia etiam vocantur vxores, Genes. 16. & 25. imò vnica vxor Leuitae dicitur concubina, Iudic. 19. Communiter autem in Scriptura dicuntur concubinae, vxores, quae tantum assumebantur ad generationem, & non ad domus administrationem.

Quod verò id ex se contra Ius naturale, non obstat quin id Deus concedere possit; quia ipsius concessione definit esse contra Ius naturale, quia definit esse contra Ius vxoris; cum Deus, ut supremus Dominus corporum, possit viro concedere facultatem, ut validè & absque iniustitia in vxorem, etiam tradat suum corpus alijs vxoribus, & ut tradat gubernationem domus ei cui sibi placuerit, sicut etiam concessione diuina facta alicui ut alterum occidat, aut ut eius bona accipiat, occisio illius, & eius bonorum acceptio definit esse contra Ius naturale, & iniusta; quia Deus est supremus Dominus bonorum, & vitæ omnium.

8 Vbi autem, & quando, & quibus facta fuerit dicta diuina concessio, non constat; creditur tamen facta primis Patriarchis populi Dei, pro ipsis, & pro toto populo Dei; quia in toto eo vsitata erat pluralitas vxorum simul, ut patet ex Deut. 21. & à nullo Propheta reprehensa.

Hæc autem consuetudo, exemplo populi fidelis, extensa fuit ad reliquas Gentes, sed non diuina concessio, ut aduertit Sancius lib. 7. disp. 80. quia Deus soli populo suo, ex quo Messias venturus erat, id concessit, ut tunc exiguis multiplicaretur sicut arena maris; & consequenter pluralitas vxorum in Gentibus erat nulla, & ex obiecto illicita, quamuis communiter à culpa excusarentur ob ignorantiam, & bonam fidem.

9 Dicta tamen concessio, populo fidei facta, reuocata fuit à Christo Domino Matth. 5. & 19. reducente matrimonium ad suam primam & naturalem institutionem, quando dixit, eum, qui dimissa vxore aliam ducit, mœcham, & esse adulterum. Vnde nulli, quantumuis baptizato, licet habere plures vxores simul, ut contra Lutherum definit Tridentinum sess. 24. can. 2. addens id esse Iure diuino prohibitum, de quo legendus est Bellarminus 1. de Matrimonio cap. 10.

Sed quamuis pluralitas maritorum simul cum

vna vxore numquam fuerit valida, neque licita, quia est Iure naturali illicita & nulla, & ad eam Deus numquam concessit facultatem; potuit tamen diuina concessione fieri valida & licita, ut contra Bellarminum docent Sancius ubi supra, & Agidius disp. 26. num. 29. quia Deus, ut supremus Dominus corporum omnium, potuit concedere vxori facultatem, ut validè & absque iniustitia in maritum, etiam tradat dominium sui corporis alijs, & ut ab eis accipiat dominium corporum ipsorum, & ut reliqua necessaria ad complementum vinculi efficiat.

Et quamuis Deus potuerit & possit concedere facultatem ad pluralitatem vxorum cum vno marito, & ad pluralitatem maritorum cum vna vxore, ob suum dominium supremum in omnia; Pontifex tamen ad neutram potest concedere facultatem, quia vtraque est Iure naturali illicita & nulla, in quo nequit dispensare, nisi potestate extraordinaria à Deo peculiariter concessa, quam non constat esse in Pontifice.

DIFFICULTAS III.

*Utrum pluralitas coniugum successiue
sit valida & licita.*

Conueniunt Catholici contra hæreticos, pluralitatem coniugum successiue esse validam & licitam. Ita Bellarminus 1. de Matrimonio cap. 1. Sancius lib. 7. disp. 81. & Agidius 26. num. 2. id tradit Ambrosius lib. de Viduis, Hieronymus Epist. 11. Augustinus lib. de Bono viduitatis, c. 11. & Chrysostomus Homil. 20. in Epist. ad Ephesios. Quod expressit Paulus ad Roman. 7. & 1. ad Corinth. 7. Et constat ex Ecclesiae consuetudine, iudi & omnium Gentium, & definitur in Concilio Florentino in Instructione Armenorum. Et ratio constat, quia morte vnus coniugis dissoluitur vinculum & obligatio in superstiti, quia iam non est cui sit obligatus; ergo poterit, utpote iam liber ab obligatione, contrahere cum altero, quia et priori matrimonio nullum relinquitur impedimentum, ut patet.

Quod si aliquando denegatur benedictio secundis nuptijs, nempe quando saltem alteri fuit aliquando concessa, sit, non quia sint inualide & illicitæ, sed ne benedictio repetitione vilescat. Est in Concilio Laodicensi can. 1. imponitur poenitentia ijs qui ad secundas nuptias transeunt, non est quia sint illicitæ, quia ibi dicuntur licitæ; sed ob eorum præsumptam intemperantiā, quia transeuntes ad illas, censentur incontinentes. Et si ob polygamiam statuitur irregularitas, non est quia sit illicita, sed quia secundo matrimonio deficit perfecta ratio Sacramenti, non Sacramenti propriè gratiam conferentis, quia hæc non deficit illi; sed Sacramenti improprie, id est significationis coniunctionis vnus Christi cum vna Ecclesia. A quibus autem hæc irregularitas incurritur, dicitur in Tractatu de Irregularitate, Disputatione 11. Difficultate XIII.

Trident.

Bellarmin.